

Vandaag is rood!

Stel je voor een ietwat regenachtige dag op een Christelijk of oecumenisch college voor Voortgezet Onderwijs ergens in ons land.

Vandaag is de afsluitende viering van de Projectweek voor de middenbouw met het thema : "Vandaag is Rood!"

Het is een vakoverschrijdend project, waaraan diverse [vak] docenten hebben meegewerkt en allerlei vakken vanuit hun perspectief een bijdrage hebben geleverd. Er zijn allerlei presentaties, waarbij te zien en horen is wat leerlingen hebben geleerd en gedaan tijdens deze dagen. De viering heeft een theater achtige sfeer.

Leerlingen doen individueel en in groepjes verslag van hun museumbezoek, het bezoek van een kunstenaar, de historie van de betekenis van rood in de kunstgeschiedenis, religies, politiek, reclame en cultuur. Ze presenteren hun zelfgemaakte kunstwerken, affiches , verhalen en gedichten met en over de kleur rood. Er zijn songs en Spoken Word performances en zelfs een dans in rood. Leerlingen presenteren hun wiskundige onderzoek naar bv de Gulden Snede en de filosofische kant daarvan.

Indrukwekkend zijn de proza en poëzie bijdragen, waarin jongeren hun zoektocht naar hun eigen kleur verwoorden en dat koppelen aan de grote filosofische en theologische vragen over wie wij zijn als mens.

Aan het einde komt de studentenvereniging op in geel en houdt een pleidooi voor een volgende projectweek "Hello Yellow"

Wat fascineerde deze week waren de momenten van spelen en onderzoeken, van plezier in leren en expressie en nieuwsgierigheid bij docenten en leerlingen wat er zoal te ontdekken was.

Gamen is nl. niet hetzelfde als spelen en schermen zijn niet te vergelijken met de diepten en gelaagdheid van kunst, filosofie en godsdienst.

Werkelijke vorming is Bildung zoals de Duitsers zeggen.

Bildung in de zin van boetsen tot een volwassen en evenwichtig mens.

Dat is meer dan alleen kennis bijbrengen; het is de totale culturele, artistieke en spirituele vorming, waardoor een mens tot zijn bestemming komt.

Goed onderwijs stimuleert de kiemkracht in het kind om tot eigenheid te komen, zodat het een waarachtige bijdrage kan leveren aan deze wereld.

Ik geloof in het belang van ontwikkelen van verbeeldingskracht en van de zogenaamde kunstenaars mindset; een term, die Merlijn van Twaalfhoven gebruikt in zijn beweging "De Tegentijd"

Die mindset spoort aan tot een open houding van vertragen, verbinden, nieuwsgierigheid, verwondering, een verlangen naar wijsheid en het aanboren van andere lagen van zijn.

En precies daar kan het besef ontstaan dat wij een deel zijn van een groter geheel,

dat er mogelijk een grote Kunstenaar aan het werk is geweest en dat wij mee kunnen bewegen in dat scheppend proces.

Daar ligt ook de uitdaging voor het christelijk onderwijs;
Kinderen in contact brengen met de uniciteit van elk mens en henzelf.
Maar ook met schoonheid, het goede leven, de gelaagdheid van de schepping, de eenheid in de gebieden van wetenschap, theologie, kunst en filosofie.

De noodzaak van het doorbreken van de fragmentatie, versplintering, prestatiedruk en het utilisme lijkt mij evident.

Hoe kunnen kinderen tot focus en in flow komen als ze bv elke 45 minuten naar een ander lokaal, een andere docent en een ander vak moeten?

Als leerlingen door allerlei vormen van kunst leren vertragen en kennis nemen van de diepte van het bestaan, kunnen ze steviger wortelen in zichzelf, God en deze wereld.

Het ontwikkelen van de creatieve kant in combinatie met de cognitieve vermogens blijkt volgens onderzoeken te resulteren in meer veerkracht.

Zou die ontwikkeling ook een bijdrage kunnen leveren aan de genezing en voorkoming van de vele Burn outs ?

Kunst in brede zin kan een ook een middel zijn om aandacht te oefenen en kan ons raken, vermaken en troosten.

Kunst kan uiteraard ook vragen of afkeer oproepen en is vaak een spiegel van de cultuur waarin we leven.

Het kan helpen na te denken over levensbeschouwelijke thema's.

Kunstenaars, schrijvers, dichters, architecten, muzikanten etc zijn vaak zoekers naar dat wat schuurt, naar schoonheid, zingeving, spiritualiteit en expressie van het innerlijke leven, hetgeen ook kan resulteren in engagement en dialoog met de ander en de wereld om ons heen.

Bezig zijn met kunst geeft de mogelijkheid om aan te haken bij filosofie en levensbeschouwing.

Cultuur is overal en kan d.m.v. de kunsten verrijkt worden, kritisch bevraagd en avant gardistisch van aard zijn, profetisch zelfs.

Helaas blinkt het calvinistische deel [ook historisch] van het christendom niet uit in deze benadering. Daar ligt m.i. een uitdaging heilige huisjes te onderzoeken en uit de comfortzone van het brave te durven gaan.

Aandacht voor traditionele en hedendaagse christelijke kunst zou een belangrijke pijler kunnen zijn van het christelijk cultuuronderwijs.

Daarbij de vraag stellend wat christelijke kunst precies is.

Winnie Sorgdrager, voormalig voorzitter van de Raad voor Cultuur, stelt in haar boek "Zuurstof van onze samenleving" dat zonder cultuur de wereld hard, materialistisch, dor of rigide religieus is.

Het is veelzeggend dat in dictaturen bv allerlei vormen van kunst en cultuur verdwijnen of zelfs vernietigd worden.

Daarom is culturele vorming, zijn kunstvakken geen bijvakken, maar zou het de ruggengraat van elk school curriculum moeten zijn.

Tot slot: Ik ben naast mijn kunstenaarschap, jaren werkzaam geweest in allerlei vormen van onderwijs en 16 jaar als docent Levensbeschouwing en Philosophy of Life op een oecumenische middelbare school.

Het spanningsveld tussen beeldcultuur en verbeeldingskracht; het meetbare cognitieve en de artistieke vorming, de versplintering van vakken en uren tegenover het verlangen naar eenheid en samenhang van lesstof heb ik aan den lijve ervaren.

Ik zag leerlingen, die verdwaalden in een systeem van meten en prestatiedruk en hun creatieve kant daardoor kwijtraakten en de betekenis van alle losse onderdelen niet meer zagen. Het aantal overspannen leerlingen [en docenten] is schrikbarend toegenomen de laatste jaren.

In mijn [evangelische] kerk is al jaren een revival van de kunsten aan de gang en ben ik deel van een groep kunstenaars, die zich bezig houden met Kunst in de Kerk. Daarmee wordt kunst mede een onderdeel van de liturgie.

7 Jaar geleden begon ik mijn eigen atelier "Atelier Verbeelding" als kunstenaar, docent en beeldend coach.

Mijn missie is om mensen weer te leren spelen en experimenteren en de mindset van een kunstenaar te helpen ontwikkelen.

Ik geloof in de Homo Ludens; de spelende mens, waarbij het proces belangrijker is dan het product.

Mijn ervaring is dat er dan ruimte ontstaat voor levensvragen, zingeving en nieuwsgierigheid om te leren.

Volwassenen cursisten halen zo in wat ze in hun schooltijd tekort zijn gekomen.

Daarmee is de cirkel rond en keren we weer terug naar die [gedroomde] projectweek met als titel "Vandaag is rood!"